

Дзітварытчыя Мастацтва

Год выдання 33-і № 90 (1935) 10 лістапада 1964 АЗТОРАК Цена 4 коп.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНнікаў БССР

СВЯТКАВАЛА ГАДАВІНУ ВЯЛІКАГА КАСТРЫЧНІКА. ДЗЕНЬ НАРАДЖЭННЯ САВЕЦКАЙ Дзяржавы ўрачыста адзначылі разам з намі працоўныя ўсяго свету.

47-я ГАДАВІНА ВЯЛІКАЙ КАСТРЫЧНІЦКАЙ САЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ РЭВАЛЮЦЫІ

Даклад таварыша Л. І. БРЭЖНЕВА на ўрачыстым пасяджэнні ў Крамлёўскім палацы з'ездаў

6 лістапада 1964 года

Таварышы! Сорак сем гадоў аддзяляе нас ад таго дня, калі ў агні рэвалюцыйнай барацьбы пачаўся пад кіраўніцтвам бальшавікоў пралетарыямі Шпіера і падхопленых паўстаўшымі рабочымі, сялянамі і салдатамі ўсёй Расіі, нарадзілася першая ў свеце сацыялістычная дзяржава.

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя стала днём новага нараджэння нашай Радзімы, яна адкрыла народную шлях да свабоды, справядлівасці і шчасця. У той жа час Кастрычнік змяніў гістарычны лёс усёго чалавецтва. Зяючы маяк нашай рэвалюцыі і сёння натхняе народы на ўсіх кантынентах, азарочы ім шлях да звышчужага ад імперыялістычнага прыгнёту, да свабоды і незалежнасці, да сацыялізму і камунізму. Прадэс вялікага абнаўлення свету, пачатак якому паклала Кастрычніцкая рэвалюцыя ў Расіі, не спыніць цяпер нікому.

Гадавіна Кастрычніка — гэта самае вялікае, самае ўрачыстае свята савецкіх людзей. Разам з тым гэта свята міжнароднае. Яго адзначаюць працоўныя ўсёго свету. Усе сабры свабоды, міру і прагрэсу на зямлі. І нам прыносіць вялікае задавальненне і шчырую радасць, што сёння тут знаходзіцца прадстаўнік браніў сацыялістычных краін і іншыя нашы зарубіжныя сабры, якія прыбылі ў Савецкі Саюз, каб прыняць удзел у святкаванні сорак сёмай гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

Ад імя Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР і Савецкага ўрада, ад імя ўсіх савецкіх людзей горава вітаю нашых дарагіх гасцей з краін сацыялізму: болгарскую дэлегацыю на чале з таварышам Тодарам Жыжыкам, венгерскую дэлегацыю на чале з таварышам Янашам Кадарам, дэлегацыю з Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам на чале з таварышам Фам Ван Донгам, дэлегацыю Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі на чале з таварышам Вальтэрам Ульбрэхтам, кітайскую дэлегацыю, узначальваемую таварышам Чжоу Энь-лаем, дэлегацыю з Карэйскай Народна-Дэмакратычнай Рэспублікі на чале з таварышам Кім Ірам, кубінскую дэлегацыю на чале з таварышам Эрнэстам Гевара, мангольскую дэлегацыю на чале з таварышам Юмжагінамам Цэдэнбалам, польскую дэлегацыю, узначальваемую таварышам Уладзіславам Гамулкам, румынскую дэлегацыю на чале з таварышам Іонам Георгэ Маурэрам, чэхаславацкую дэлегацыю на чале з таварышам Іржы Гендрыхам і югаслаўскую дэлегацыю, узначальваемую таварышам Велька Улахавічам.

Сардэчнае вам прывітанне, дарагія таварышы! У вашай асобе мы вітаем браніў народы сацыялістычных краін Еўропы, Азіі і Лацінскай Амерыкі!

Са словамі брацкага прывітання мы звяртаемся таксама да прысутных тут прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый іншых дзяржаў і да ўсіх дэлегатаў працоўных зарубіжных краін, якія прыбылі ў Маскву, каб адсвяткаваць разам з намі Кастрычніцкую гадавіну. Ваша прысутнасць тут, дарагія таварышы, сімвалізуе вялікую сілу пралетарскага інтэрнацыяналізму, якая згуртuoja працоўныя ўсёго свету і з'яўляецца верным залогам усеагульнай перамогі сацыялізму.

Дазвольце, таварышы, таксама вітаць прыбыўшага ў Савецкі Саюз віцэ-прэзідэнта Аб'яднанай Арабскай Рэспублікі маршала Абдэль Хаіма Амэра і дэлегацыю Алжырскай Народнай Дэмакратычнай Рэспублікі на чале з таварышам Хадж Бен Ала.

СУСВЕТНА-ГІСТАРЫЧНЫЯ ПЕРАМОГІ ВЯЛІКАГА КАСТРЫЧНІКА

Таварышы! Вялікі Кастрычнік назаўсёды звязан з бессмяротным імем Уладзіміра Ільіча Леніна, светлы геній якога быў душой рэвалюцыі, аб'ядноўваў і натхняў яе гераічных барацьбітоў. Усе сусветнае развіццё на працягу амаль паўстагоддзя праходзіць пад магутным уздзеяннем Ідэй Кастрычніка, Ідэй Леніна. Рэвалюцыйны падзів нашых народаў да паслявак магутным штуршком, які паклаў пачатак цэламу ланцугу рэвалюцыйных змен у свеце.

Неўзабаве пасля Кастрычніка ўзнялася магутная хваля рэвалюцыйнага руху ў іншых краінах Еўропы і Азіі. У 1921 годзе перамагла народная рэвалюцыя ў Манголіі.

Разгром фашызму ў другой сусветнай вайне стварыў спрыяльныя ўмовы для новага ўздыму рэвалюцыйнага руху. Сацыялізм перамог у Польшчы, Чэхаслававіі, Югаславіі, Валгарыі, Румыніі, Венгрыі, Албаніі, у Паўночным В'етнаме і Паўночнай Карэі. У кастрычніку 1949 года перамагла кітайская рэвалюцыя і была створана Кітайская Народная Рэспубліка. У гэты ж час узначыла сацыялістычная дзяржава на німецкай зямлі — Германская Дэмакратычная Рэспубліка. А праз дзесяць гадоў на шлях сацыялізму стала першая краіна на кантыненте Амерыкі — Рэспубліка Куба.

Утварэнне сусветнай сістэмы сацыялістычных дзяржаў, развал імперыялістычнага і ўзнікненне дзесятых незалежных нацыянальных дзяржаў у Азіі і Афрыцы, нарастанне класавых бівіў у краінах капіталізму, няўхільнае аслабленне пазіцыі сусветнага імперыялізму — вось ён, выдатны вынік гістарычнага развіцця пасля кастрычніка 1917 года. Такую выніку нельга не радавацца, таварышы!

Самым важным вынікам рэвалюцыі з'яўляецца поўная і канчатковая перамога сацыялізму ў СССР, уступленне нашай Радзімы ў першы разгорнутага будаўніцтва камунізму. Савецкія людзі, наша партыя разглядаюць камуністычнае будаўніцтва ў СССР і як свой інтэрнацыянальны абавязак, як самастанную частку рэвалюцыйнай барацьбы працоўных усёго свету.

Савецкім людзям ёсць чым ганарыцца. За гады Савецкай улады зроблены спраўды гіганцкія крокі ад адсталасці нашай Расіі да магутнай, праціваючай сацыялістычнай дзяржавы, якой стала наша краіна. Гэта — вынік працоўнага і ратнага подзіву нашага народа, кіруюмага партыяй Леніна.

Сустракаючы 47-ю гадавіну Кастрычніка, мы з глыбокай павагай ушаноўваем ветэрану рэвалюцыі, ленінскую гвардыю. Мы славім беззапаветную мужнасць і самаадданую працу савецкага народа, які пракаў чалавечы прамень да дарогі да сацыялізму. Адзначаючы нашы поспехі, мы маем права сказаць: імперыялістычнае пакаленне савецкіх людзей з гонарам нісе перамаганым сцяг Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Ленін указаў, што галоўнай і найбольш цяжкая задача перамаганым сацыялістычнай рэвалюцыі — задача стварэння. Рашаючым для перамогі новага ладу, гаварыў ён, з'яўляецца пабудова новых эканамічных адносін, дасягненне вышэйшай прадукцыйнасці працы. Наша партыя, савецкі народ з гонарам выконваюць гэты ленінскі завет.

У нас створаны магутныя прадукцыйныя сілы, распе прамясловая і сельскагаспадарчая вытворчасць, паспяхова вырашаецца задача стварэння матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму.

Возьмем хоць бы талі важныя паначыны, як тэмпы развіцця. Сярэднегадавы прырост прамысловай прадукцыі за гады Савецкай улады склаў 10 працэнтаў. Для параўнання можна сказаць, што ў галоўнай краіне капіталізму — Злучаных Штатах Амерыкі — ён склаў за той жа перыяд толькі 3,4 працэнта.

На аснове саюза навукі, найноўшай тэхнікі і вытворчасці Савецкі Саюз ужо ўспяў вылучацца на перадавыя пазіцыі ў ключавых напрамках сусветнага навукова-тэхнічнага прагрэсу. А ў наш век гэта мае рашаючае значэнне.

Савецкія людзі адкрылі шлях у космас. Запуск карабля

шам Фам Ван Донгам, дэлегацыю Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі на чале з таварышам Вальтэрам Ульбрэхтам, кітайскую дэлегацыю, узначальваемую таварышам Чжоу Энь-лаем, дэлегацыю з Карэйскай Народна-Дэмакратычнай Рэспублікі на чале з таварышам Кім Ірам, кубінскую дэлегацыю на чале з таварышам Эрнэстам Гевара, мангольскую дэлегацыю на чале з таварышам Юмжагінамам Цэдэнбалам, польскую дэлегацыю, узначальваемую таварышам Уладзіславам Гамулкам, румынскую дэлегацыю на чале з таварышам Іонам Георгэ Маурэрам, чэхаславацкую дэлегацыю на чале з таварышам Іржы Гендрыхам і югаслаўскую дэлегацыю, узначальваемую таварышам Велька Улахавічам.

Сардэчнае вам прывітанне, дарагія таварышы! У вашай асобе мы вітаем браніў народы сацыялістычных краін Еўропы, Азіі і Лацінскай Амерыкі!

Са словамі брацкага прывітання мы звяртаемся таксама да прысутных тут прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый іншых дзяржаў і да ўсіх дэлегатаў працоўных зарубіжных краін, якія прыбылі ў Маскву, каб адсвяткаваць разам з намі Кастрычніцкую гадавіну. Ваша прысутнасць тут, дарагія таварышы, сімвалізуе вялікую сілу пралетарскага інтэрнацыяналізму, якая згуртuoja працоўныя ўсёго свету і з'яўляецца верным залогам усеагульнай перамогі сацыялізму.

Дазвольце, таварышы, таксама вітаць прыбыўшага ў Савецкі Саюз віцэ-прэзідэнта Аб'яднанай Арабскай Рэспублікі маршала Абдэль Хаіма Амэра і дэлегацыю Алжырскай Народнай Дэмакратычнай Рэспублікі на чале з таварышам Хадж Бен Ала.

САЦЫЯЛІЗМ ПРЫНОСІЦЬ АБНАЎЛЕННЕ І У СФЕРУ ДУХОУНАГА ЖЫЦЦЯ

Ен дае ў распараджэнне працоўных усе багаці навукі і культуры. За гады Савецкай улады наша Радзіма стала краінай высокай культуры і пераходнага навуцы. Нідзе вучоныя, дзеячы народнай асветы, літаратуры і мастацтва не адгрываюць такой ролі, не карыстаюцца такой павагай, як у сацыялістычным грамадстве.

Асновы духоўнага жыцця савецкіх людзей, іх ідэяльную зборку ў барацьбе за новы свет служыць марксісцка-ленінскі светлагляд. У нас выхоўваюцца новы чалавек — чалавек высокародных ідэалаў і высокіх маральных прыняццяў, выражаных у маральным кодэксе будаўніцтва камунізму. Паняцце «савецкі чалавек» — гэта сінонім мужнасці і стойкасці, працоўнага і воінскага гераізму, высокага ўсведамлення грамадскага абавязку.

Таварышы! Стала добрай традыцыяй у дні кастрычніцкіх урачыстых падвздоўчых папярэдніх вынікі бягучага народна-гаспадарчага года.

Добрымі вынікамі парадуе Радзіму наша індустрыя. У гэтым годзе ў нас будзе выплачана прыкладна 85 мільянаў тон сталі. Гэта больш, чым выплачэцца яе ў Англіі, Францыі і Заходняй Германіі, разам узятых. Чыгуны мы атрымаем 62 мільёны тон нафты — 223 мільёны тон, вугалю — 551 мільён тон. Выпрацоўка электраэнергіі складе 459 мільярадаў кілават-гадзін, што амаль у п'яць разоў перавысць выпрацоўку электраэнергіі ўсімі нашымі электрастанцыямі за дваццаць перадавых гадоў.

Паспяхова выконваюцца намечаная партыяй праграма паскоранага развіцця хімічнай прамысловасці і хімізаванай народнай гаспадаркі. Прынятыя ў гэтых адносных меры пачынаюць ужо даваць адчувальныя вынікі: толькі звыш плана ў гэтым годзе будзе вылучана хімічнай прадукцыі больш чым на 200 мільянаў рублёў.

Вядома, што мінулае год быў пэўна для нашай сельскай гаспадаркі. У гэтым годзе калгаснікі і работнікі саўтасу заарыяваць сельскагаспадарчы год з высокімі вытворчымі паказчыкамі. Дзяржаўны план закупкі збожжжа поўнасьцю выкананы. Значна больш, чым у папярэднія гады, вырашана і закупка літвых буркоў і сланечніку, бульбы і агордніны. Менш паспяхова развіваюцца вытворчасць прадуктаў жывёлагадоўлі, і нам давядзецца яшчэ шмат папрацаваць, каб паправіць справу і ў гэтай галіне.

Добра папрацавалі сёлета працаўнікі сельскай гаспадаркі Расійскай Федэрацыі, Казахстана, Украіны, Узбэкістана, Кіргізіі, Рэспублікі Прыбалтыкі, Беларусі і іншых саюзных рэспублік.

Гэтыя поспехі радуць савецкі народ. Яны дазваляюць больш упэўнена разлічвацца на далейшы ўздым усіх галін земляробства і жывёлагадоўлі. Мы павінны зрабіць усё, каб наша сельскагаспадарчая вытворчасць цвёрда ішла ўперёд, каб поўнасьцю выкарыстоўваліся велізарныя магчымасці сацыялістычнай сельскай гаспадаркі.

Абапярочнае на поспехі матэрыяльнай вытворчасці, партыя і ўрад прымаюць меры да павышэння дабрабыту і культуры савецкіх людзей. Лоўзунг: «Усё ў імя чалавека, для шчасця чалавека» — закон дзейнасці нашай партыі. І мы будзем няўхільна прытрымлівацца яго.

У гэтым годзе павялічылася народнае спажыванне. Узрос продаж насельніцтву такіх неабходных рэчаў, як адзенне, абутак, трынацяткавыя вырабы, халадзільнікі, тэлевізары, веласіпеды, гадзіннікі і іншыя тавары.

Добрай справай з'яўляецца прыняцце ў гэтым годзе Закона аб павышэнні заробатнай платы для работнікаў асветы, аховы здароўя, гандлю і іншых галін. Вырашана пытанне і аб пенсійным забеспячэнні калгаснага сялянства.

Як і ў мінулыя гады, савецкія людзі атрымаюць шмат новага жыцця.

З развіццём камуністычнага будаўніцтва ў жыцці нашага народа ўсё большае значэнне набываюць грамадскія фонды спажывання. Гэта азначае, што ўсё больш сродкаў ідзе ў нас на біспланнае навучанне і ахову здароўя, утрыманне дзіцячых іясляў і садоў, выплаты пенсій, а таксама на адпачынак працоўных. Дастаткова сказаць, што грамадскія фонды спажывання складуць цяпер больш чым 36 мільярадаў рублёў. Грамадскія фонды спажывання будуць расці і ў далейшым. Гэта вельмі важны фактар у справе ўздыму жыццёвага ўзроўню народа.

Таварышы! Кастрычніцкая рэвалюцыя ўзняла ў нашым народзе магутныя сілы адраджэння і абнаўлення, раскрыла невычарпальныя крыніцы няспынанага росту матэрыяльных і духоўных багаццяў грамадства.

Наша Камуністычная партыя, слаўны савецкі рабочы клас, калгаснае сялянства, народная інтэлігенцыя, уесь наш вялікі савецкі народ самааддана працуюць у імя перамогі камунізму. Мы дабіліся выдатных поспехаў за гэтыя сорак сем гадоў. Але нам трэба будзе зрабіць яшчэ больш. І савецкія людзі не пашкадуюць сіл, каб ажыццявіць вельмі план пабудовы камуністычнага грамадства ў нашай краіне.

[Заканчэнне на 2-й стар.]

ЛЕНІНСКІМ КУРСАМ — ДА ПЕРАМОГІ КАМУНІЗМА!

Ленінскі курс нашага руху да камунізму выразае і ясна выражаны ў Праграме КПСС. Мы ідзем гэтым курсам, абапярочна на велізарны вопыт сацыялістычнага будаўніцтва, набыты за гады Савецкай улады, за час існавання сусветнай сістэмы сацыялізму.

[Заканчэнне на 4-й стар.]

Артысты Беларускага тэатра імя Янкі Купалы на дэманстрацыі.

Парад трыбунай — удзельнікі мастацкай самадзейнасці Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

Ідуць шахцёры Салігорска.

Фота УЛ. КРУКА.

ХЛЕБ І ПЕСНЯ

першае слова ўсе-такі за самым простым і неабходным — за працай і хлебам.

І менавіта таму, што здаровы «спляхны» рэалізм Танка — не разлічаны хол, не «зручная» пазіцыя ў спрэчцы, не ўніверсальны ратунак ад спакусы «варыць» асабістыя і асабістыя «навіны» гэтага страдальнага і любячага да само жыцця і сама натуральнага і прыроднага паэта гучыць усёй паўнагоўнай нараднага, сапраўднага «мужыцкага» светаадчування.

Вось яшчэ адзін верш з новага зборніка Максіма Танка, верш, які ў глыбокай сваёй суровасці, на арганічнасці пэўных сувязей з народнай глебай, на скандэсанансіі свайго зместу належыць да лепшых твораў паэта:

Ударыў гром на голы лес,
Гаварыць, ціны будзе год;
Зірні і пошары — ў адроз,
Грыбос і ляг — непагод;
Сквеш шмат будзе ўзятка пчол,
Малой — у завадзях вада.
Пыльня — шляхі праз сукчалю,
Лябілей — аслава ў невадх.
Ударыў гром на голы лес...

І далей радок, які літаральна ўзрушае сілы і прадаў і ўздзягае ў яго «навіна» паўнагоўнасці, такога прыналежнасці ў сваёй прыналежнасці да людзей да іх рэальна-жыццёвых патраб і такога нечаканага па форме свайго вышлэння:

Ударыў бы ў мяне ён лепш...
І, варшыце, трэці верш усё таго ж накірунку — паэт падрабязна пераважае прыкметы сялянскага быту, прыдае сялянскай працы («жаўнеры-дарэжа з вышарбеным нарогам», «дэртаванка з сякерай», «кладаня палення»), усё той знаёмы з маленства круг сямых звычайных рэчэй і з'яў, што «на свет белы мне вочы алкрыты» і стаіць з тых далёкіх часоў крэйтэрнай існасці, перад сапраўднага ў жыцці...

Харошая, поўная сардэчнага настрою інтанацыя «выражана» вершам. Але спыніўся іх аўтар на выказанні ў гэтых вершах жывога філасофскага, не падліў ён далей схаванай і іх палемічнай дрыготы і буквары, парог і бібліятэкі, мі, пэўна ж, мелі б яшчэ аднаго, хоць і надзвычай тэлевізійнага, аднак відэаюма абмежаванага ў ідэіям сэнсе пэніяра правільнай «сялянскасці», ці, як гаворыць сам Танк, яшчэ аднаго «гастра».

На існасць, з Танкам такое не здырае, і ці магло яго здарыцца з чалавекам, з паэтам, чыё ўсё жыццё і усё творчасць, звязаныя, дарчы, ў адно непарушае цэлае, былі наскрозь прасякнуты пафасам рэвалюцыйнага пераўтварэння свету, імкненнем пераіначыць на новым лад побат мільённы «нізоў», ў тым ліку, вядома, і «нізоў» сялянскіх.

Танк рухаўся наперад разам з «карэнічымі», з «глебай», з той перапатрымай народнасцю, якая і жыццё паэта свежасцю маральнага паўчання і ўсяляк стымуюе яго востра адчуванне гісторыі — учарашняй і сучаснай.

Ён уясеў у сучаснасці, Максім Танк, у сучаснасці, зразуметай як момант гісторыі: «Хто не можа занадта лепш як мы?» І паэт спынае «прышлівы» да паперы «як гаварыць» прышлівы зменлівы, імклівы сённяшні дзень.

Бо, калі на дзень спозніцца піро маё,
І зямля можа прысудзіць,
На тыдзень спазніцца наборшчык,
На месяц — кіеў маю кнігу...

На год — непаўналеці чытаць,
На стагоддзе спазніцца можа мой крытык...

Ён на-ранейшаму ўспяваў дзейна-актыўна намагацца чалавечка-баршчына, чалавечка, які не скарачае антыгуманізм, несправядлівым жыццёвым умовам, а ратуе іх пераадольвае і перамагае. Гэтыя наведдзеныя аб паўднёва-востраўскім мануху, што сам себе падлілаў у знак пратэсту супроць уціску, атрымаў пад пяром Танка сваё адметнае выражэнне: ахоплены агнём маіх

...у апошняму хвіліну ўбачыў,
Што ён і буда век былі сляпыя,
Што, замест сямці... лепей быць гранатай.

Можна спрачацца нахот таго, наколькі праверана «адумавае» паэт псіхалогію імяна гатай канкрэтнай асобы, будыйскага маіаха-фанатыка.

Толькі ўбачыла Мірова Іванавіча, проста заявіла яму: — Я сваю дачку да сямі гадоў выхоўвала, цяпер няхай выхоўваюць настаўнікі. За гэта яны і зарплату атрымліваюць, а я мяне клопат — як я пракарыць, арануць.

Скончылася тым, што семнацігадовай «дачушцы», стаўшы здальнейкай, трапіла ў калонію непаўналетніх заключанцаў.

Капітан міліцыі Панамароў аразумеў аднаму яму, Бёз падтрымкі гарадскіх арганізацый, без самай гарадчай і зашкаўленай дапамогай грамадскага не дамагаецца нічога.

Для пачатку Мірон Іванавіч абшшоў усё гарадскія школы. Там яго слухалі вельмі ўважліва, дырэктары і выкладчыкі самі прыводзілі мноства трыюжных фактаў, але ніводзім з дзейнасці не мог пранаянаваць дзейных мер барацьбы з імі. Завернуўшы ў камісію па справах непаўналетніх пры гарвыканкоме? Аднак і там бездапаможна разваліў рукамі:

— Велаем, велаем. Але што ж рабіць? Абыркуем ваш аналіз, парушыўшы на чарговым пасадзілі.

Потым Панамароў, камуніст, да таго ж сам быў даваў дзейна-падлеткаў, паўнагоўнасцю тавару ў гарадскі камітэт партыі. Не буду атрымліваць увагу чытачоў адрабляючы апісаннем таго, як сустраў Мірона Іванавіча ў гаркоме і з чаго пачалося ў Гродна такое, што ўзяно на ногі, як па баявой трывозе, літаральна ўсіх гараджан. Раскажу пра самае галоўнае: пра нараджэнне трыюнай дружбы падлеткаў і дарослых, пра паўночныя вынікі, якія гэтая кіпучая, сардэчная дружба давала і працягвае даваць.

Пачалося з таго, што пры гарадскім камітэце партыі быў створаны

МНЕ ВЕЛІМІ спадабалася на-друкаваная ў дзесятым нумары «Полымі» новая нізка вершаў Максіма Танка. Спадабалася яе шырыня. Яе высокі і разнастайны — з пафасам, лірыкай і ўсмешкай — душэўны лад. Сапраўднае «сённяшнасць» яе гучанні і зместу. І перад усім непадатная дэмакратычнасць, тое, што паэт глядзіць на свет вачыма «мэсавая» чалавек, чалавек, з якога пачынаецца ўсё — ад хлеба і да ракеты.

Гэта апошняя якасць Танкавых вершаў патрабуе, як мне здаецца, пэўнага удакладнення па сутнасці, бо даволі часта мы тлумачым пачыненне дэмакратычнасці, «мэсавасці» характару ў пазіі збожжэння і абмежавана.

Некаторыя паэты (я маю на ўвазе не толькі беларускіх) вымаўляюць «праца», «зямля», «хлеб» такім тоном, што можна падумаць, быццам ім напояна выдзелена нейкая ахоўная грамада, якая і вызваляе іх, акрамя ўсяго іншага, ад неабходнасці разважана, паглыблена ў жыццё рабавіць самастойныя вывады з урокаў гісторыі. Слушна і справядліва крытыкуючы «ультрасучаснага» састыгна і начотычкі, гатовыя пакласці ўсе свае сілы, толькі б учаліся за хвосці «моды», асобныя «традыцыяналісты» супрацьстаўляючы яму косякую, непадлеглую часу ўвучню «існасці», абякаваю да ўсяго, што вымагае ідэя (і фармальнага) пошуку, адкрыцця.

Пра хлеб і зямлю, пра сваю прыналежнасць да працавітага «мужыцкага» роду многа і часта піша і Максім Танк. У яго новае паборка адкрываецца вершам, які дазваляе сабе прывесці падкаж, бо гэты характэрны, ці, як у нас гавораць, праграмы, для Танка верш:

Я пісаў яшчэ многа лістоў Паром, зямлі пішуць лірычныя песні,
Гімы розныя, маніфесты:
Пісаў я смятанамі ўсіх скрыпак,
Якіх смяюцца і плачучы;
Пісаў спінамі дрогкіх налёс,
Якарамі і матчамі нараблёў,
Штыкам і сабярнай дэпатай;
Пісаў кубанкай, а якіх піюць
За здарова і вечную паміць,
Але пакуль што
Адва атрымаў я
Толькі на ліст мой.

Напісаў плагам,
Восі ён і паўнагоўнасцю,
Пісаў на спібах яго.
Частушыся.
Еше.

Калі прывезены верш і патрабуе крытычнага каментарыя, дык хіба толькі з боку свайго формы — непрычына скупой, «лагізаванай» малапрымаўнай для тых, хто прыняў у сваё сэрца «былога» Танка з яго эмансываным развадзям і шчодрой аржасцю фарбаў. Думаю, што знойдуча нават ахвотнікі шыра «апакадаваць» аб гэтым «засвоеным» Танку. Я не судзіў ім. Толькі лічу, што неразумна гэта справа — нават з лепшых намераў змяніць паэту, трымацца за яго крысо: зрабі ласку, па-стой, не мяняйся!

Што да гадоўнай думкі верша, то, спадзяюся, яна і без усялякага тлумачэння дайдзе да кожнага: сярэдзі ўсіх матчыных, рэальных кантэкстаў чалавек з Зямлёй самы належаў і зрачымы — мірная праца тых, хто расце і жыцьцём пераіначыць на новым лад побат мільённы «нізоў», ў тым ліку, вядома, і «нізоў» сялянскіх.

Танк рухаўся наперад разам з «карэнічымі», з «глебай», з той перапатрымай народнасцю, якая і жыццё паэта свежасцю маральнага паўчання і ўсяляк стымуюе яго востра адчуванне гісторыі — учарашняй і сучаснай.

Ён уясеў у сучаснасці, Максім Танк, у сучаснасці, зразуметай як момант гісторыі: «Хто не можа занадта лепш як мы?» І паэт спынае «прышлівы» да паперы «як гаварыць» прышлівы зменлівы, імклівы сённяшні дзень.

Бо, калі на дзень спозніцца піро маё,
І зямля можа прысудзіць,
На тыдзень спазніцца наборшчык,
На месяц — кіеў маю кнігу...

На год — непаўналеці чытаць,
На стагоддзе спазніцца можа мой крытык...

Ён на-ранейшаму ўспяваў дзейна-актыўна намагацца чалавечка-баршчына, чалавечка, які не скарачае антыгуманізм, несправядлівым жыццёвым умовам, а ратуе іх пераадольвае і перамагае. Гэтыя наведдзеныя аб паўднёва-востраўскім мануху, што сам себе падлілаў у знак пратэсту супроць уціску, атрымаў пад пяром Танка сваё адметнае выражэнне: ахоплены агнём маіх

...у апошняму хвіліну ўбачыў,
Што ён і буда век былі сляпыя,
Што, замест сямці... лепей быць гранатай.

Можна спрачацца нахот таго, наколькі праверана «адумавае» паэт псіхалогію імяна гатай канкрэтнай асобы, будыйскага маіаха-фанатыка.

Толькі ўбачыла Мірова Іванавіча, проста заявіла яму: — Я сваю дачку да сямі гадоў выхоўвала, цяпер няхай выхоўваюць настаўнікі. За гэта яны і зарплату атрымліваюць, а я мяне клопат — як я пракарыць, арануць.

Скончылася тым, што семнацігадовай «дачушцы», стаўшы здальнейкай, трапіла ў калонію непаўналетніх заключанцаў.

Капітан міліцыі Панамароў аразумеў аднаму яму, Бёз падтрымкі гарадскіх арганізацый, без самай гарадчай і зашкаўленай дапамогай грамадскага не дамагаецца нічога.

Для пачатку Мірон Іванавіч абшшоў усё гарадскія школы. Там яго слухалі вельмі ўважліва, дырэктары і выкладчыкі самі прыводзілі мноства трыюжных фактаў, але ніводзім з дзейнасці не мог пранаянаваць дзейных мер барацьбы з імі. Завернуўшы ў камісію па справах непаўналетніх пры гарвыканкоме? Аднак і там бездапаможна разваліў рукамі:

— Велаем, велаем. Але што ж рабіць? Абыркуем ваш аналіз, парушыўшы на чарговым пасадзілі.

Потым Панамароў, камуніст, да таго ж сам быў даваў дзейна-падлеткаў, паўнагоўнасцю тавару ў гарадскі камітэт партыі. Не буду атрымліваць увагу чытачоў адрабляючы апісаннем таго, як сустраў Мірона Іванавіча ў гаркоме і з чаго пачалося ў Гродна такое, што ўзяно на ногі, як па баявой трывозе, літаральна ўсіх гараджан. Раскажу пра самае галоўнае: пра нараджэнне трыюнай дружбы падлеткаў і дарослых, пра паўночныя вынікі, якія гэтая кіпучая, сардэчная дружба давала і працягвае даваць.

Пачалося з таго, што пры гарадскім камітэце партыі быў створаны

Мясць Бяжко Татры

Малюнк мастака П. Калініна да кнігі А. Бажко «Татры», якая выйшла ў выдавецтве «Беларусь».

БУДЗЕ МНОГА МУЗЫКІ І СПЕВАЎ

Дэкада творчасці

РЭПЕЦІРУЕ АНСАМБЛЬ ДУДАРОЎ

Вясна. Кветкі на лузе, кветкі на давяной сукенцы, ды і сама дэкада, нібы тая кветка, красуецца на ўлонні беларускага краўдыву. Тонія яе палцы прытнута перабраюць лады па-стухавой дудкі. Мелодыя то жаласліва-сумная, то лагодна-светлая, яе палесткі рамонкаў. Да някстрай мелодыі далучаецца голас салісты, яе падхоплівае хор. І моладзь пачынае высяляць карагоды.

Такое ўражанне ад рэпетыцыў дудароў Капыльскага раённага Дома культуры. Увесь малюнак існацёрнуці яшчэ не выкрышталізаваўся. Пакуль што ёсць толькі агульна думка, асобныя наклады. Як будзе выглядаць гэты аргінальны музычны спектакль і канчатковым варыяце — дык ка скажаць.

Але тым часам ідуць творчыя пошукі, калектыў рэпетыруе. Кожны вечар пад кіраўніцтвам выкладчыка музычнай школы Уладзіміра Браўсава адрацоўваюць музычную аснову маляды дудары Н. Валукова, Т. Сямашка, Н. Сільвановіч, А. Садашуб, Т. Мясцінкая. Гэта, так скажаць, выпрабаванне яра ансамбля. Яны дамагаюць сваім

малодшым сябрам Т. Вайтовіч, В. Дабавай, Г. Лісічыну, Л. Сілінай, С. Корзунавай, Л. Грынюк, Г. Шыяну авалодаць май-стварствам ігры. Справа ў тым, што ў ансамбль капыльскіх дудароў нядаўна прыйшлі новаыя ўдзельнікі, і цяпер у ім — 23 чалавекі. Заснавальнікі калектыўу, вопытныя майстры беларускай дудкі — І. Касабуцін, І. Янушка, Д. Ровенскі пачынуць прымаць удзел у занятках тады, калі моладзь авалодае новай для яе справай.

Не раскрываюць свае творчыя задумкі пастаюноўчыця танцаў Т. Курачкіна і кіраўнік хору З. Раманенка. Адно вядома, што за музычную аснову існацёрнуці кіраўнік беларускай народнай песні «Козачка». Сольную партыю будзе выконваць Ніна Тарасіянца.

БУДЗЕ МУЗЫКА, БУДУЦЬ СПЕЛЫ...

Так адказвае намесніца загадчыка Капыльскага аддзела культуры Тамара Курачкіна, калі гаворка заходзіць пра дакладны рэпертуар, Сярод лепшых яна называе харавы калектыў калга-

са «Радзіма», якім кіруе загадчыца сельскага клубу Н. Пашкевіч. Гэты хор складаецца пераважна з вясковай моладзі і налічвае каля 60 чалавек. Тут здаўна любяць беларускую песню. Харысты пачалі разучаваць «Бульбу», «Мяце мяцеліца» Шуміліна, «Песню пра партызанку Галіну» і іншыя.

Сёння на Капыльшчыне да Дэкады рыхтуюцца харавыя калектывы калгаса Імя Цімірава, Цімавіч, Крысасельскага клуба, хор настаўнікаў раёна і іншыя.

Характэрна, што сёлае многі самадзейныя калектывы на Капыльшчыне аб'ядналі творчыя сілы некалькіх калгасаў. Удзельнічаюць у гэтым імя Дзяржынскага (васка Валешына) і калгас «Расцвет» (васка Скабіна). Кіраўнікі іх драматычных гурткоў В. Чаркас і І. Рымашоўскі вырашылі разам рыхтаваць кулацкую «Паўлінку».

Калі дваццаці гадоў славіцца ў раёне і на агілях мастацкай самадзейнасці духавы аркестр калгаса «Расцвет», якім кіруе Н. Карпук. Калгасныя музыканты рашылі падзяліцца сваім вопытам з іншымі калектывамі і арганізавалі зводны духавы аркестр раёна, у які ўвайшлі музычны ансамбль Капыльскага маслзавода, раённага аб'яднання Сельгасстэхнікі, Цімавіцкай школы, калгасаў «Пралетарый» і імя Леніна. Кожны аркестр пасабючы развучыў ужо «Музычны момант» Шуберта, «Неапаганіскую песню» Чайкоўскага, песню «Аб Радзіме» Дунаеўскага і іншыя творы. Цяпер пачаліся зводныя рэпетыцыі.

ЗА ЗВАННЕ НАРОДНАГА

Драматычны гурток Цімавіцкай сярэдняй школы рашыў змагацца за званне Народнага. Для знамяна на творчую сталасць самадзейнага РДК, які пачынаў быць стаць штабам усёй мастацкай работы ў раёне, наглядца дзіўнага запакоенасць.

С. ПЯТРОВІЧ.

Душа калектыву — дырэктар школы, заслужана настаўніца рэспублікі Зінаіда Іосіфаўна Раманенка — вядлікі энтузіст сша-з 30-х гадоў яна кіруе ў Цімавічах мастацкай самадзейнасцю, якая лывіцца адной з лепшых у раёне. Мясцовы хор калгаснікаў добра выконвае беларускія песні. Разам з моладдзю ў ім удзельнічае многа мужчын і жанчын.

Складзілі свае паўныя традыцыі і ў драматычным гуртку Цімавіч. Шмат цінных твораў было пастаўлена ім — «Паўлінка» і «Пінская шляхта», п'есы Крапівы і іншыя творы. А мініяюр, скетчаў і аднаактвых п'ес — не пералічыць. З любовію ставілі цімавіцкія п'есы К. Чорнага «Ірынка», сіны з «Байкаўшчыні», «Троіца пакалення» і інш.

За многія гады склаўся дружні калектыў амагараў тэатральнага мастацтва. Таму удзельнікі драматычнага гуртка гарача падтрымалі прапанову свайго кіраўніцтва З. Раманенкі дамагання звання Народнага тэатра. Думаецца, цімавіцкі самадзейны аргысты свай самааданай працяі заваяуюць гэтае танаровае званне.

ЕСЦІ І НАУПРАУКІ, —

...гаворыць Тамара Курачкіна. Сапраўды, нават кароткае знамяна з планами асобных вясковіх самадзейных гурткоў пераконавае, што не ўсюды работа разгортваецца як мае быць. Вельмі ўжо марудна распачынаюць падрыхтоўку да раённага агляду некаторыя калгасныя драматычныя гурткі.

У раённым Доме культуры і сёння яшчэ адсутнічае належна арганізаваныя справы, многія работнікі працуюць часова і мала цікавяцца мастацкай самадзейнасцю. У гэтым, вядома, і прычына таго, што амагараў неглыба сабраць на рэпетыцыі і ў драматычным, ці ў харавым, ці ў танцавальным гуртках. І наогул у Капыльскім РДК, які пачынаў быць стаць штабам усёй мастацкай работы ў раёне, наглядца дзіўнага запакоенасць.

С. ПЯТРОВІЧ.

А ДАПАМАГЧЫ ТРЭБА

Хто з бабруйчан не ведаў Ніну Жук выканаў народныя песні, работніцу фанера-дравапрацоўчата камбіната? Колькі быў шырых алдыментуў гэтай галастай дзюньніца! За апошнія дзесяць год яна выступіла больш чым у 500 канцэртах, удзельнічала ў многіх рэспубліканскіх і абласных аглядах мастацкай самадзейнасці. А цяпер востр не чуваць са сцяны яе голасу.

Работнікі гарадскага аддзела культуры шукаюць гэтую апраўданне: — Жук не абнаўляе свой рэпертуар... Безумоўна, удзельнікі мастацкай самадзейнасці павіны працаваць над сабой, узбагачаць свой рэпертуарны багаж, адольваць усё новае вышэй. Можна 30 народных песень — ужо і малавата для Ніны Жука, але ж трэба ёй дапамагчы, падказаць, параіць...

Калі ў Бабруйску стварылі музычна-драматычны тэатр, некалькі лепшых выканаўцаў харэаграфічнага калектыва Дома культуры фанера-дравапрацоўчата камбіната запрасілі ў балетную трупу тэатра. Падзея прыемная, і хацелася спадзявання, што тэатр і яго балетмайстар тав. Корней будучы лепшымі сібрамі, а то і ішчэфамі самадзейных тэатраў. Але гэта не здарылася: тэатр забраў лепшых, а астатнія яго не цікавілі. Камбінатаўскаму калектыву давялося перабудоўваць праграму, многае змяняць...

На ўсю рэспубліку бы вядомы і мужыцкі хор аўтастэхнікума. Славіліся ў горадзе страдны аркестр клубна камбіната на перапоўнены дружнай сярэвіна, хор таварыства сялянскіх танцавальных гурток трыкаснай фабрыкі. Усё гэта было. Цяпер у гэтых калектывах заціша, Чаму ж так здарылася?

Не скажам, што ў Бабруйску няма вопытных кіраўнікоў самадзейнасці. Многія гады працуюць балетмайстры тт. Сафонаў, Варанова, хармайстры тт. Плоткін, Рубанчык, Шумейка, Аронаў, кіраўнікі драматычных калектываў Пайраўнак, Шурны і іншыя. Значную дапамогу амагараў адказвае мясцовае музычная школа. Выкладчыкі тт. Таралка, Варфаламеў, Плоткін, загадчык навучальнай часткі Краснабаўе, дырэктар школы Бычкова і многія іншыя актыўна дапамагаюць калектывам самадзейнасці

рыхтавацца да раённага агляду. Юры Бычкова, напрыклад, напісаў некалькі новых песень для харавых калектываў горада. Не забывае рэдакцыя горада старэйшых кампазітар дубубікі Юген Карлавіч Цікоцікі.

Але бля ў тым, што народным талентам сталі чамусьці радзей прадастаўляць сцяну. Некалькі год назад у кінастэжах горада перад пачаткам сенаў выступілі (на спецыяльна распрацаванаму гарадскім аддзеле культуры плану) самадзейныя артысты прадырмываў, устаной і клубаў. Са справаздачымі каніэратмі перад працоўнымі горада выступілі самадзейныя артысты і ў парку. Але ўсё гэта было.

У Бабруйску каля шасці тысяч удзельнікаў мастацкай самадзейнасці. Большасць з іх на працягу апошняга года нідзе не выступіла. Таму ішчэф гаварыць пра творчы рост, пра пошукі бабруйскіх самадзейных спевакоў, танцораў, дэкламатараў.

Падрыхтоўка да Дэкады ў Бабруйскім раёне выклікае сур'ёзную трывожу. Загадчы раённага аддзела культуры І. Пракатынка расказвае: — У нас няблага працуюць самадзейныя калектывы пры Борнікаўскім, Гарохаўскім, Сілесіцкім і некаторых іншых сельскіх клубах. Яны рыхтуюць цяпер новы рэпертуар. Але вельмі некапчы і хвалюючыя справы ў 15 сельскіх клубах — у прыватнасці і ў Баярскім, Хімоўскім, Сычкоўскім. Гэтым клубам патрэбна стала дапамога, адзін жа метадыст раённага Дома культуры, які ён не стараўся, усполь не паспее.

Яшчэ ў мінулым годзе многія кіраўнікі калектываў мастацкай самадзейнасці клубаў горада і работнікі музычна-драматычнага тэатра абавязалі быць добрымі шэфамі сельскіх самадзейных калектываў. Але ад слоў да справы — дыстанцыя вялікая. Добрая пакаданні засталіся пакуль што на паперы...

Набліжаецца час раённых аглядаў. Рыхтуюцца да іх і народныя таленты Бабруйшчыны. Нямаюць я іх рабонце цяжкасцей, і памагчы ім трэба абавязкова.

М. МІХАЙЛАУ.

3 1937 года працуе кінамаханікам Уладзімір Іванавіч Высеўка. Зараз ён тэхнічны кіраўнік мінскага кінастэра «Цэнтральны». За ўвесь час яго работы ў кінастэра апаратура працуе без капітальнага рамонту. За бездэкаратыўную работу Уладзімір Іванавіч прысвоена ганаровае званне «Шэф кінамаханік».

Фота Ул. КРУКА.

ЖЫВЕ Ў ТВАІМ ГОРАДЗЕ ПАДЛЕТАК

Аляксандр Міронаў

Сёння наша краіна адзначае Дзень Савецкай міліцыі. Гэта вялікая падзяка тым, хто стаіць на варце спакойнага жыцця, хто імкнецца дабрыню і шчасцю кожнага грамадзяніна. Работнікі савецкай міліцыі — мужныя, адданыя, і ў той жа час чуйныя, спагадлівыя людзі. Мата іх работы — не толькі вырываць злачынцаў, а і перахоўваць чалавечка, які збочыў з правільнага шляху, зрабіў неабуднае ўчынак.

Аб выхаваным удзельніку работнікаў міліцыі на моладзі часоў рэвалюцыі і сваймі артыкуламі пісьменнік Алякс

